

Prošnja vdove ljudskega učitelja, ki je bil začasno umeščen, za pokojnino in odgojnino otrokom, napotuje se deželnemu odboru, da dovoli preskerbnine po milostni poti.

Poročilo c. k. nadzornika za srednje šole v nadzorovanji dveh gimnazij se jemlje na znanje, in se bode predložilo sl. ministerstvu.

Pet ljudskih učiteljev se stalno umešča.

Potovalno poučevanje na ljudski šoli, kakor je nasvetoval c. k. okrajni solski svet, se odobruje in dotičnemu učitelju se dovoli primerna nagrada.

Poročilo c. k. nadzornika za ljudske šole o šolstvu na Kranjskem l. 1879 se jemlje na znanje in se ima predlagati na višje mesto.

Na podlagi vloge krajnega šolskega sveta in po nasvetu dotičnega okrajnega šolskega sveta se dovoli poldnevno poučevanje na dvorazredni ljudski šoli.

Razrešene so bile pritožbe o kaznih zastran šolskih zamud, potem prošnje za nagrado in denarno pripomoč.

— Dne 4. decembra l. 1879.

Predseduje vitez dr. Anton Schöppl, namestovalec c. k. dež. predsedniku, navzočih je 8 članov.

Na dnevnem redu je bilo:

Dve soseski se pripravate, kako se ima obrniti prihodek od štantov, ki je po fasionu odmenjen za šolske potrebščine; c. k. vlada je o tem prašala dež. sl. svet, ki oddaja svoje mnenje.

Poročilo ravnateljstva c. k. spraševalne komisije za splošne ljudske in meščanske šole, ki se tiče spraševanj, izvršivših se mesca oktobra l. 1879., jemlje se na znanje, in razpolaga se s čistim ostankom spraševalnih taks.

Razsoja se o pozivu krajnega šolskega sveta, ki se tiče stannarine, ki je bila priznana nekemu učitelju.

Prošnja šolskega sluge za povišanje njegove plače in za pripomoč k službeni obleki (Equipierungsbeitrag) predlaga se na višje mesto.

Prošnja za pokojnino iz milosti bivšemu začasnemu učitelju, predložena po c. k. okrajnem šol. svetu, napotuje se kranjskemu deželnemu odboru.

O prošnji učiteljske vdove za pokojnino oziroma po milostni poti oddaja se mnenje deželnemu odboru.

Prošnja realnega učenca za oproščenje šolnine se razrešuje.

Bukve za telovajo, katere je izdal nek učitelj, predlagajo se na višje mesto.

Da se privolijo državne štipendije za možko in žensko učiteljskišče v Ljubljani za leto 1880, oddajajo se nasveti na višje mesto.

Razsoja se o disciplinarni preiskavi, katero je izvršil c. k. okrajni šol. svet o nekem učitelju.

Dvoje učiteljev se stalno umeščuje.

Zbirka kebrov, katero je namenil župni oskerbnik Šimen Robič kaki šoli, oddaja se svojemu namenu, in izreka se gosp. R. zahvala in priznanje dež. sl. sveta.

Letno sporočilo o srednjih šolah na Kranjskem za l. 1878/79 predlaga se na višje mesto.

Razrešujejo se prošnje za nagrado.

— Iz seje okraj. šl. sveta v Sežani dne 27. nov. t. l. Občini N. se izplača 2000 gl. še v tek. letu kot doplačilo za sl. hišo, pa 100 gl. za razne

poprave šl. poslopja. — Uč. pripravniku v Kopru S. se prizna 25 gl. podpore. — Občini v S. se dovoli 250 gl. da se s tem in 300 gl. darovanih po šl. ministerstvu za poljedelstvo nakupi primerno zemljišče za šl. vert. — Sprejme se kupna pogodba hiše z vertom v B., kamor se namerava sezidati šl. hišo. — Ustanovi se prevdarek za l. 1880. sê skupnimi stroški 20.993 gl., ter votira 35% naklada na izravne davke z vojskino doklado. — Zaverne se prošnja povzetnika šl. hiše v R. Kolavdiranje ravno te šl. hiše se poterdi in računni odobré. Od sl. ministra za uk. in bogoč. podarjene podobe N. V. Cesarjeviča Rudolfa se določé šolam v Nabrežini, Tomaji in Zvoniku. — Učitelju v Št. P. se prizna 100 gl. stanarine, dokler ne bode šl. hiša popravljena. — Odobri se 6 računov o popravi šl. hiše in šl. oprave. — Razrešijo se sporočila o hoji v šolo. — Eni učiteljici za roč. dela se prizna nagrada 60 gl. — Uzame se na znanja več rešenih ulog in došlih dopisov.

— **Iz seje okraj. šl. svéta Goriške okolice** dné 11. nov. t. l. O otrocih, ki še vedno delajo v tvornici v Z. se sporoča c. kr. dež. šl. svetu. — Vzame se na znanje, da šola za silo pri sv. T. neha zavoljo bolehnosti pomoč. učitelja. Od sl. ministerstva za uk. in bogoč. darovane podobe N. V. cesarjeviča R. se izroče vdelane v pozlačenih okvirjih šolam: v Kanalu, Ajdovščini, Mirni in Podgori. Učitelju K. v D. se dovoli 6 tednov odpusta zavoljo bolehnosti. — Reši se več računov o popravah šl. oprave. — Več sporočil kr. šl. svetov o hoji v šolo se razreši. — Tako tudi zapisniki domačih učiteljskih konferenc in slednič se oddobré učni redi z načerti nadaljevalnih tečajev, predloženi iz 16 kraj. šl. svetov.

— **Slovensko učiteljsko društvo** je zborovalo 4. decembra m. l. Na dnevnem redu je bil razgovor o učiteljskem listu, oziroma »Učit. Tov.«. Odbornik Tomšič, ki uže 10. leto »Vrtec« vreduje in ni več novinec v tej stroki, daje primerne nasvete, kako naj se »Učit. Tov.« n. l. ureduje, da bode bolj vstrezal učiteljem in kakov program naj ima, tudi nasvetuje nekaj sprememb v naslovu. — Navzočim je ugajalo nasvetovano, ker je izviralo iz dobrega namena; do sklepovanja pa ni prišlo; vreme je bilo silno neprijetno in na debelo je sneg padal. — Dva dni potem 6. decembra je zašumelo Lapajnetovo »potuhnjeno izdajalstvo«, tedaj so pa svetovali zanesljivi prijatelji: naj ostane vse pri starem, kar se tiče naslova in programa, povdarjali so daleč, naj se nikaar mnogo ne obeta, a stori kolikor moči, da bo list koristil učiteljem, in jim podajal zdrave hrane. Iz tega se vidi, da nismo uže zadovoljni s tem, da prostore v listu napolnujemo, marveč prizadevamo si, vstreči vsestransko in koristiti dejansko. Rodoljubi, tovariši, podpirajte nas!

Prihodnja odborova seja bode v četrtek 8. t. m. popoldne ob 1½ uri. Vljudno vabljeni!

M. Močnik.

— **Dr. Močnik in profesor Lavtar-jeva metoda pri poučevanju v aritmetiki.** (Dalje in konec.) Že pri seštevanji smo segali v podobnih partijah globokeje v obe knjigi. Zadostile bodo torej male opazke, da osvetlimo, kako sta oba pisatelja hotela štatutu za učiteljske zadostevati. Pri odštevanji govori dr. M. o dvojnem pomenu tega računa in osvetljuje to na posebnem primeru: »Iz vsakega seštevanja dveh števil n. pr. $7 + 6 = 13$, sledite iz obrata dve nalogi odštevanja, ako je dán razen vsote, minuenda, ali prvi sumand 7, ali pa drugi 6 kot subtrahend. Kedar je dán prvi sumand 7 kot subtrahend, moramo iskati število, katero k številu 7 prišteto dá število 13; treba je od 7 v številni versti naprej šteti, da pridemo do 13; na tak način dobljeno število 6 je iskani drugi sumand, diferenca (razložek.) Ako je pa dán

drugi sumand 6 kot subtrahend, treba je števila iskati, h kateremu moramo 6 prišteti, da dobimo 13, t. j. število, katero še od 13 ostane, ako prišteti 6 spet odštejemo; ostalo število 7 je iskani prvi sumand, ostanek«. Odštevanje moremo jemati v dvojnem pomenu, ali iščemo razložek ali pa ostanek dveh števil. Ker je znesek v obeh slučajih enak, ga navadno imenujemo z isto besedo diferenca. (Primerjaj deljenje.) — Ker je pa oboji način odštevanja za ljudsko šolo važen, aritmetika za učiteljska tudi ne sme tega prezirati. L. aritmetika vendar tega nima.

Pri izrekih, kateri sledé naravnost iz pojmov odštevanja, se razločiti aritmetiki osobito v tem, da jih L. napiše samo matematično, kakor dr. Frischauf, dr. M. jih pa izrazuje tudi z besedami, kar L. naravnost zahteva od učencev samih. Tako branje jednačb (ali tudi nejednačb), katero se pri izrekih mnogokrat ponavlja, dela od začetka težave, katere pa gojenci s pomočjo učitelja kmalo premagajo; vendar je jako izobraževalno. Jednako razliko nahajamo tudi v prihodnjem.

Pri dokazih izrekov o diferencah se aritmetiki razločujeta bistveno. Dr. M. izvaja izrek »Od vsote odštevas število, ako ga od jednega sumanda odšteješ« tako-le: »Ako v vsoti jeden sumand zmanjšaš, zmanjšaš tudi vsoto za isto število, in navede potem omenjeni izrek. Pri dokazu bi pa smel z isto pravico tudi tako-le govoriti: »Ako v vsoti odštevas število od jednega sumanda, ga odštevas tudi od cele vsote«; to je pa izrek sam. Lahko bi toraj to stvar na krajše opravil, kakor to stori n. pr. dr. Frischauf pri izrekih o seštevanji, z besedami: Ta izrek sledi naravnost iz pojma odštevanja. Na isti način dokazuje druge izreke o diferencah, katerih ne dobi iz obrata prvih. L. pa naslanja svoj dokaz na pojem difference, kar je v resnici težavno (gl. predgovor L. aritmetike). Zato napiše izrek s posebnimi števili tako-le:

$$(5 + 3) - 4 = (5 - 4) + 3 = 4, (3 + 8) - 6 = 3 + (8 - 6) = 5,$$

iz česar učenec vidi, da dobi isto, ako seštevanje najpred izvrši in potem odšteva, ali pa število najpred od jednega sumanda odšteva in potem sešteva. Za take dokaze, katere imenujemo induktivne, potrebujemo več posebnih primerov, iz katerih sklepamo, da more izrek tudi v obče resničen biti. Zato so tudi vaje v L. aritmetiki po tem principu sestavljene, katere izpoznanje izrekov podpirajo, moremo reči, na novo dokazujejo. Strogi dokaz je pa zraven prvega namenjen za bolj zrele gojence, katerim je tudi jako pončljiv, ker pri izvršitvi je treba že izpoznane izreke porabljevati. Tega principa se derži L. skoz po vsi aritmetiki. Jako razliko nahajamo pri obdelovanji izrekov o deljenji. Dr. M. namreč ne pripravlja na tem mestu na računanje z ulomki, L. pa. Dr. M. izvaja dokaze za izreke o ulomkih iz bitja ulomkov; L. stori isto in zraven tega kaže na izreke o deljenji. Zadnji ima zaradi tega več izrekov. Pa tudi v načinu dokazovanja se razlikujeta. Vzemimo izrek »produkt deliš sè številom, ako jeden faktor ž njim deliš«, da to na njem osvetlimo. L. izvršuje strogi dokaz v obče opiraje se na izrek »produkt iz kvocijenta in divizorja je enak dividendu«; dr. M. dokazuje na isti način samo na posebnem primeru, toraj že prehaja na bolj strogo dokazovanje. Občnega dokaza vendar še ne izvršuje. L. ima pred občnim dokazom tudi dva posebna primera:

$$\frac{6.5}{3} = 2.5 = 10, \quad \frac{7.8}{4} = 7.2 = 14,$$

katera imata že v sebi induktivni dokaz. Dokazuje pa tudi to spet vaja 1.) na